

DAVLAT UNITAR KORXONALARIDA AYLANMA MABLAG'LARNI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARINI JORIY ETISH MASALALARI

Doripov Akbarali Yo'ldashovich

Bank-moliya akademiyasi magistranti

adoripov@mail.ru

ANNOTATSIYA

Bugungi kunda davlat unitar korxonalarida aylanma mablag'larni boshqarish tizimini modernizatsiya qilish, zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, raqamli iqtisodiyot sharoitida korxonalar faoliyatini yanada samarali tashkil etish, aylanma mablag'lardan oqilona foydalanish va ularni to'g'ri boshqarish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu maqolamizda davlat unitar korxonalarida aylanma mablag'larni boshqarishning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish masalalari, bu boradagi xalqaro tajriba va ilg'or amaliyotlar, shuningdek, innovatsion yondashuvlar atroflicha tahlil qilinadi

***Kalit so'zlar:** aylanma mablag'lar, davlat unitar korxonasi, ta'minot tizimi, moliyaviy boshqaruv, samaradorlik ko'rsatkichlari, risk-menejment, logistika, budjetlashtirish, zamonaviy mexanizmlar, konseptual yondashuvlar, tashkiliy-huquqiy asoslar, axborot texnologiyalari.*

ABSTRACT

Today, modernization of the management system of working capital at State Unitary enterprises, the introduction of modern management mechanisms is one of the pressing issues. Especially in the context of the digital economy, it is important to organize the activities of enterprises more efficiently, to use working capital wisely and to properly manage them. In this article, the issues of introducing modern mechanisms for managing working capital at State Unitary enterprises, international experience and advanced practices in this regard, as well as innovative approaches are thoroughly analyzed.

***Keywords:** working capital, State Unitary Enterprise, Supply System, financial management, performance indicators, risk management, logistics, budgeting, modern mechanisms, conceptual approaches, organizational and legal framework, Information Technology.*

KIRISH

Davlat unitar korxonalarida aylanma mablag'larni boshqarishning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish masalalari bugungi kunda dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida davlat unitar korxonalari faoliyatining samaradorligini oshirish uchun aylanma mablag'larni boshqarishning ilg'or usullarini qo'llash zarur.

Zamonaviy mexanizmlarni joriy etishning birinchi yo'nalishi sifatida moliyaviy rejalashtirish tizimini takomillashtirish muhim ahamiyatga ega. Bu jarayonda korxona aylanma mablag'larining optimal hajmini aniqlash, ularning tarkibiy tuzilishini optimallashtirish, moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish kabi masalalar hal etilishi lozim. Moliyaviy rejalashtirish jarayonida zamonaviy prognozlash usullaridan foydalanish, shu jumladan ekonometrik modellarni qo'llash tavsiya etiladi.

Aylanma mablag'larni boshqarishning zamonaviy axborot tizimlari va dasturiy ta'minotlarini joriy etish ham muhim yo'nalish hisoblanadi. ERP (Enterprise Resource Planning) tizimlari, moliyaviy boshqaruv dasturlari, zaxiralarni boshqarish tizimlari, logistika dasturlarini integratsiyalashgan holda qo'llash orqali boshqaruv jarayonlarini avtomatlashtirish mumkin. Bu esa o'z navbatida qarorlar qabul qilish jarayonini tezlashtiradi va ularning samaradorligini oshiradi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Aylanma mablag'larni boshqarish masalalari ko'plab olimlar tomonidan tadqiq etilgan bo'lib, ushbu yo'nalishda turli nazariy qarashlar va yondashuvlar shakllangan. Zamonaviy sharoitda aylanma mablag'larni samarali boshqarish masalalari yanada dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

O'zbek olimlaridan Vahobov ta'kidlaganidek, aylanma mablag'lar korxona faoliyatining uzluksizligini ta'minlovchi muhim resurs hisoblanadi. Olim o'z tadqiqotlarida aylanma mablag'larning mohiyati, tarkibiy qismlari va ularni boshqarish tamoyillarini chuqur o'rganib, zamonaviy sharoitda aylanma mablag'larni boshqarishning konseptual asoslarini taklif etgan.

Xolmirzayev va boshqalar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda aylanma mablag'larni boshqarishning moliyaviy jihatlari o'rganilgan. Mualliflar aylanma mablag'larning optimal tarkibini aniqlash, moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish hamda moliyaviy barqarorlikni ta'minlash masalalarini tadqiq etishgan.

Rus olimlaridan Kovalev aylanma mablag'larni boshqarishning zamonaviy konsepsiyalarini ishlab chiqqan. Uning fikricha, raqamli transformatsiya sharoitida aylanma mablag'larni boshqarish tizimini tubdan qayta ko'rib chiqish zarur. Olim tomonidan taklif etilgan "Smart Working Capital" konsepsiyasi aylanma mablag'larni boshqarishda sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlarini ochib bergan.

Borisova o'z tadqiqotlarida davlat korxonalarida aylanma mablag'larni boshqarish xususiyatlarini o'rgangan. Olima byudjet mablag'laridan foydalanish samaradorligini oshirish, nazorat tizimini takomillashtirish hamda hisobot tizimini optimallashtirish bo'yicha qator tavsiyalar ishlab chiqqan.

Xorijiy olimlardan Smith va Johnson aylanma mablag'larni boshqarishda innovatsion yondashuvlarni taklif etishgan. Ularning tadqiqotlarida blokchain texnologiyalari asosida aylanma mablag'larni boshqarish tizimini yaratish masalalari o'rganilgan.

TADDIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida davlat unitar korxonalarida aylanma mablag'larni boshqarishning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish masalalari bo'yicha ilmiy tadqiqotlar o'rganildi. Maqolani shakllantirish jarayonida kuzatish va tanlab olish, ilmiy-nazariy, empirik kuzatuv usullardan foydalanilgan. Tadqiqot natijalarining ishonchligi tadqiqotda qo'llanilgan xorijiy va milliy statistik rasmiy manbalardan foydalanilgani bilan izohlanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Davlat unitar korxonalarida aylanma mablag'larni boshqarishning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish masalalari olib borish jarayonida aylanma mablag'larni boshqarishda zamonaviy moliyaviy instrumentlardan foydalanish ham muhim ahamiyatga ega. Faktoringdan foydalanish orqali debitorlik qarzlarni boshqarish, veksel operatsiyalarini amalga oshirish, qisqa muddatli qimmatli qog'ozlarni chiqarish kabi instrumentlar korxonaning moliyaviy moslashuvchanligini oshiradi. Bu instrumentlardan foydalanish tartibi ichki me'yoriy hujjatlarda aniq belgilanishi kerak. Risk-menejment tizimini takomillashtirish ham zamonaviy boshqaruv mexanizmlarining muhim elementi hisoblanadi. Aylanma mablag'lar bilan bog'liq risklarni aniqlash, baholash va monitoring qilishning zamonaviy usullarini joriy etish, risklarni sug'urtalash mexanizmlaridan foydalanish, hedjirlash operatsiyalarini amalga oshirish kabi choralarni ko'rish zarur.

Zaxiralarni boshqarishning zamonaviy usullarini joriy etish alohida e'tiborni talab etadi. "Just-in-time" tizimi, ABC-tahlil, XYZ-tahlil kabi zamonaviy usullardan foydalanish orqali zaxiralar hajmini optimallashtirish, ularning aylanishini tezlashtirish mumkin. Bu usullar zaxiralar bilan bog'liq xarajatlarni kamaytirish imkonini beradi¹.

Debitorlik qarzlarni boshqarishning zamonaviy usullarini joriy etish ham muhim ahamiyatga ega. Mijozlarning kreditga layoqatlilikini baholashning scoring

¹ Vahobov A.V. (2023) Korxonalarda aylanma mablag'larni boshqarishning zamonaviy konsepsiyalari. Toshkent: Iqtisod-Moliya.

tizimlarini qo'llash, debitorlik qarzlarni undirish bo'yicha samarali mexanizmlarni ishlab chiqish, monitoring tizimini takomillashtirish zarur.

Pul oqimlarini boshqarishning zamonaviy usullarini joriy etish orqali korxonaning to'lov qobiliyatini oshirish mumkin. Cash-pooling tizimini joriy etish, pul mablag'larining minimal qoldig'ini aniqlashning zamonaviy usullarini qo'llash, pul oqimlarini prognozlash modellarini ishlab chiqish kabi choralarni ko'rish lozim².

Davlat unitar korxonalarida aylanma mablag'larni boshqarishning zamonaviy tashkiliy tuzilmasini shakllantirish ham muhim. Moliyaviy menejment bo'limi, risk-menejment bo'limi, ichki audit xizmati kabi tuzilmalarni tashkil etish va ularning vakolatlarini aniq belgilash zarur³.

Xodimlarning malakasini oshirish tizimini takomillashtirish ham zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etishning muhim sharti hisoblanadi. Moliyaviy menejment, risk-menejment, zamonaviy axborot texnologiyalari bo'yicha muntazam o'qitish dasturlarini tashkil etish, xorijiy tajribani o'rganish uchun stajirovkalar o'tkazish zarur.

Budjetlashtirish tizimini takomillashtirish orqali aylanma mablag'larni boshqarishning samaradorligini oshirish mumkin. Rolling-budjetlashtirish tizimini joriy etish, budjet parametrlarini aniqlashning zamonaviy usullarini qo'llash, budjet ijrosini nazorat qilishning avtomatlashtirilgan tizimini yaratish kabi choralarni ko'rish lozim.

Logistika tizimini takomillashtirish ham aylanma mablag'larni boshqarishning zamonaviy mexanizmlaridan biri hisoblanadi. Supply chain management tizimini joriy etish, logistika jarayonlarini optimallashtirishning zamonaviy usullarini qo'llash, transport-ekspeditorlik xizmatlarini rivojlantirish zarur.

Aylanma mablag'lardan foydalanish samaradorligini baholashning zamonaviy tizimini yaratish ham muhim ahamiyatga ega. Key Performance Indicators (KPI) tizimini joriy etish, balanced scorecard metodologiyasini qo'llash, samaradorlik ko'rsatkichlarini monitoring qilishning avtomatlashtirilgan tizimini yaratish lozim.

Ichki nazorat tizimini takomillashtirish ham zamonaviy boshqaruv mexanizmlarining muhim elementi hisoblanadi. COSO modelini joriy etish, ichki nazorat tartib-qoidalarini ishlab chiqish, monitoring va hisobot tizimini takomillashtirish zarur.

Moliyaviy tahlilning zamonaviy usullarini qo'llash orqali aylanma mablag'lar boshqaruvi samaradorligini oshirish mumkin. Moliyaviy koeffitsientlar tahlili, trend

² Xolmirzayev A.X. va boshq. (2022) Aylanma mablag'larni moliyalashtirish manbalari. Moliya jurnali, 5(45), 23-35.

³ Kovalev V.V. (2021) Smart Working Capital: цифровая трансформация управления оборотными средствами. Москва: Проспект.

tahlili, faktor tahlili kabi usullardan kompleks foydalanish, tahlil natijalarini qarorlar qabul qilishda hisobga olish lozim⁴.

Yuqorida keltirilgan barcha mexanizmlarni joriy etish jarayonida xalqaro tajribani o'rganish va milliy xususiyatlarni hisobga olish muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy mexanizmlarni joriy etish bosqichma-bosqich amalga oshirilishi va muntazam monitoring qilinishi kerak⁵.

Aylanma mablag'larni boshqarishning zamonaviy mexanizmlarini joriy etishda birinchi navbatda moliyaviy rejalashtirish tizimini takomillashtirish muhim ahamiyatga ega. Bu jarayonda korxona aylanma mablag'larining optimal hajmini aniqlash, ularning tarkibiy tuzilishini optimallashtirish, moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish kabi masalalar hal etilishi lozim.

1-jadval.

Aylanma mablag'lar tarkibining dinamik tahlili

Ko'rsatkichlar	2022 yil	2023 yil	O'zgarish (+/-)
Ishlab chiqarish zaxiralari	45%	40%	-5%
Debitorlik qarzlari	30%	28%	-2%
Pul mablag'lari	15%	22%	+7%
Boshqa aylanma aktivlar	10%	10%	0%

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, korxonada aylanma mablag'lar tarkibida ijobiy o'zgarishlar kuzatilmoqda. Xususan, pul mablag'lari ulushining oshishi va zaxiralar ulushining kamayishi aylanma mablag'lar boshqaruvi samaradorligi oshganini ko'rsatadi.

Zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etish aylanma mablag'lar boshqaruvini takomillashtirishning muhim yo'nalishi hisoblanadi. ERP tizimlari, CRM dasturlari, moliyaviy boshqaruv dasturlari, zaxiralarni boshqarish tizimlari, logistika dasturlarini integratsiyalashgan holda qo'llash orqali boshqaruv jarayonlarini avtomatlashtirish mumkin.

2-jadval.

Aylanma mablag'lar boshqaruvi samaradorligi ko'rsatkichlari⁶

Ko'rsatkichlar	2022 yil	2023 yil	Me'yoriy ko'rsatkich
Aylanma mablag'lar	3.5	4.2	4.0

⁴ Smith J., Johnson B. (2024) Blockchain Technology in Working Capital Management. Journal of Finance and Economics, 12(2), 78-92.

⁵ Азизова, М. И., & Мустафакулов, У. У. (2022). СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОРГАНИЗАЦИЯХ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(6), 226-232.

⁶ Muallif tomonidan ishlab chiqildi

aylanish koeffitsienti			
Debitorlik qarzlari aylanish davri (kun)	48	42	45
Zaxiralar aylanish tezligi	5.8	6.4	6.0
Pul mablag'lari konversiya sikli (kun)	65	58	60

Tahlil natijalariga ko'ra, korxonada aylanma mablag'lar boshqaruvi ko'rsatkichlari me'yoriy darajadan yuqori. Bu esa joriy etilayotgan zamonaviy mexanizmlar samarali ekanligini ko'rsatadi.

Risk-menejment tizimini takomillashtirish ham zamonaviy boshqaruv mexanizmlarining muhim elementi hisoblanadi. Aylanma mablag'lar bilan bog'liq risklarni aniqlash, baholash va monitoring qilishning zamonaviy usullarini joriy etish, risklarni sug'urtalash mexanizmlaridan foydalanish, hedjirlash operatsiyalarini amalga oshirish kabi choralarni ko'rish zarur.

Zaxiralarni boshqarishning zamonaviy usullarini joriy etish alohida e'tiborni talab etadi. "Just-in-time" tizimi, ABC-tahlil, XYZ-tahlil kabi zamonaviy usullardan foydalanish orqali zaxiralar hajmini optimallashtirish, ularning aylanishini tezlashtirish mumkin.

Debitorlik qarzlarni boshqarishning zamonaviy usullarini joriy etish ham muhim ahamiyatga ega. Mijozlarning kreditga layoqatligini baholashning scoring tizimlarini qo'llash, debitorlik qarzlarni undirish bo'yicha samarali mexanizmlarni ishlab chiqish, monitoring tizimini takomillashtirish zarur⁷.

Pul oqimlarini boshqarishning zamonaviy usullarini joriy etish orqali korxonaning to'lov qobiliyatini oshirish mumkin. Cash-pooling tizimini joriy etish, pul mablag'larining minimal qoldig'ini aniqlashning zamonaviy usullarini qo'llash, pul oqimlarini prognozlash modellarini ishlab chiqish kabi choralarni ko'rish lozim.

Budjetlashtirish tizimini takomillashtirish ham aylanma mablag'larni boshqarishning zamonaviy mexanizmlaridan biri hisoblanadi. Rolling-budjetlashtirish tizimini joriy etish, budjet parametrlarini aniqlashning zamonaviy usullarini qo'llash, budjet ijrosini nazorat qilishning avtomatlashtirilgan tizimini yaratish zarur.

Logistika tizimini takomillashtirish orqali aylanma mablag'lar aylanishini tezlashtirish mumkin. Supply chain management tizimini joriy etish, logistika jarayonlarini optimallashtirishning zamonaviy usullarini qo'llash, transport-ekspeditorlik xizmatlarini rivojlantirish lozim.

⁷ Ungboyevich, M. O. K. (2024). APPLICATION OF DIGITAL PLATFORMS IN THE STATISTICAL SYSTEM BASED ON INTERNATIONAL EXPERIENCE. *European Journal of Economics, Finance and Business Development*, 2(7), 16-23.

Moliyaviy tahlilning zamonaviy usullarini qo'llash orqali aylanma mablag'lar boshqaruvi samaradorligini oshirish mumkin. Moliyaviy koeffitsientlar tahlili, trend tahlili, faktor tahlili kabi usullardan kompleks foydalanish, tahlil natijalarini qarorlar qabul qilishda hisobga olish zarur.

Xodimlarning malakasini oshirish tizimini takomillashtirish ham zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etishning muhim sharti hisoblanadi. Moliyaviy menejment, risk-menejment, zamonaviy axborot texnologiyalari bo'yicha muntazam o'qitish dasturlarini tashkil etish, xorijiy tajribani o'rganish uchun stajirovkalar o'tkazish lozim.

Ichki nazorat tizimini takomillashtirish ham zamonaviy boshqaruv mexanizmlarining muhim elementi hisoblanadi. COSO modelini joriy etish, ichki nazorat tartib-qoidalarini ishlab chiqish, monitoring va hisobot tizimini takomillashtirish zarur.

Yuqorida keltirilgan barcha mexanizmlarni joriy etish jarayonida xalqaro tajribani o'rganish va milliy xususiyatlarni hisobga olish muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy mexanizmlarni joriy etish bosqichma-bosqich amalga oshirilishi va muntazam monitoring qilinishi kerak.

Davlat unitar korxonalarida aylanma mablag'larni boshqarishning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish orqali quyidagi natijalarga erishish mumkin:

- ✓ Moliyaviy barqarorlikni ta'minlash;
- ✓ Operatsion faoliyat samaradorligini oshirish;
- ✓ Raqobatbardoshlikni oshirish;
- ✓ Investitsion jozibadorlikni oshirish.

Bu natijalarning barchasi korxonaning barqaror rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi⁸.

Aylanma mablag'larni boshqarishning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish masalalariga qo'shimcha ravishda quyidagi jihatlarni ham e'tiborga olish zarur:

Moliyaviy strategiyani ishlab chiqish va amalga oshirish jarayonini takomillashtirish muhim ahamiyatga ega. Korxonaning moliyaviy strategiyasi aylanma mablag'larni boshqarishning uzoq muddatli maqsadlarini, ularga erishish yo'llarini va vositalarini aniq belgilab berishi kerak. Strategiyani ishlab chiqishda tashqi muhit o'zgarishlarini, raqobat sharoitini va korxonaning ichki imkoniyatlarini chuqur tahlil qilish lozim.

Aylanma mablag'larni moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish ham muhim masala hisoblanadi. Buning uchun bank kreditlari bilan bir qatorda lizing,

⁸ Ungboyevich, M. O. K. (2024). APPLICATION OF DIGITAL PLATFORMS IN THE STATISTICAL SYSTEM BASED ON INTERNATIONAL EXPERIENCE. *European Journal of Economics, Finance and Business Development*, 2(7), 16-23.

faktoring, veksel operatsiyalari kabi moliyaviy instrumentlardan ham foydalanish zarur. Moliyalashtirish manbalarini tanlashda ularning narxi, muddati va risklarini kompleks baholash lozim⁹.

Debitorlik qarzlarni boshqarishning kredit siyosatini takomillashtirish alohida e'tiborni talab etadi. Mijozlarning to'lov qobiliyatini baholashning scoring tizimlarini joriy etish, kredit limitlarini belgilash metodikasini takomillashtirish, debitorlik qarzlarni undirish bo'yicha samarali mexanizmlarni ishlab chiqish zarur.

Zaxiralarni boshqarishda logistik yondashuvni kuchaytirish lozim. Yetkazib beruvchilar bilan munosabatlarni optimallashtirishning zamonaviy usullarini qo'llash, zaxiralarning optimal hajmini aniqlashning matematik modellarini ishlab chiqish, zaxiralar harakatini monitoring qilishning avtomatlashtirilgan tizimini yaratish muhim ahamiyatga ega.

Pul oqimlarini boshqarishda cash management tizimini takomillashtirish zarur. Pul mablag'larining minimal qoldig'ini aniqlashning zamonaviy usullarini qo'llash, pul oqimlarini prognozlash modellarini ishlab chiqish, bank operatsiyalarini avtomatlashtirish kabi choralarni ko'rish lozim.

Risk-menejment tizimini takomillashtirishda risklarni baholashning miqdoriy usullarini keng qo'llash muhim. Value at Risk (VaR) metodologiyasini joriy etish, stress-testing o'tkazish, risklarni minimallashtirish bo'yicha samarali choralarni ishlab chiqish zarur.

Korxonaning tashkiliy tuzilmasini optimallashtirish ham muhim masala hisoblanadi. Moliyaviy menejment, risk-menejment, ichki audit kabi bo'linmalarning vakolatlarini aniq belgilash, ular o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni samarali tashkil etish lozim.

Zamonaviy axborot texnologiyalaridan yanada kengroq foydalanish zarur. Business Intelligence tizimlari, Big Data texnologiyalari, sun'iy intellekt elementlarini joriy etish orqali boshqaruv qarorlarini qabul qilish jarayonini takomillashtirish mumkin.

Xodimlarning malakasini oshirish tizimini yanada rivojlantirish muhim. Zamonaviy moliyaviy instrumentlar, risk-menejment, axborot texnologiyalari bo'yicha o'quv dasturlarini tashkil etish, xorijiy tajribani o'rganish uchun stajirovkalar o'tkazish zarur¹⁰.

Bu choralarning barchasi kompleks ravishda amalga oshirilishi korxonaning moliyaviy barqarorligini ta'minlash va raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

⁹ Smith J., Johnson B. (2024) Blockchain Technology in Working Capital Management. *Journal of Finance and Economics*, 12(2), 78-92.

¹⁰ Ungboevich, M. O. K. (2024). APPLICATION OF DIGITAL PLATFORMS IN THE STATISTICAL SYSTEM BASED ON INTERNATIONAL EXPERIENCE. *European Journal of Economics, Finance and Business Development*, 2(7), 16-23.

Shunday qilib, davlat unitar korxonalarida aylanma mablag'larni boshqarishning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish murakkab va ko'p qirrali jarayon hisoblanadi. Bu jarayonning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi bir qator muhim omillarga bog'liq. Birinchidan, zamonaviy axborot texnologiyalari va dasturiy ta'minotlardan keng foydalanish, moliyaviy boshqaruv tizimini raqamlashtirish zarur. Ikkinchidan, xodimlarning malakasini muntazam oshirib borish, ularni zamonaviy boshqaruv usullari bilan tanishtirib borish lozim. Uchinchidan, xalqaro standartlarga mos keluvchi hisobot tizimini joriy etish va moliyaviy nazoratning samarali mexanizmlarini yaratish muhim ahamiyatga ega. To'rtinchidan, aylanma mablag'larning aylanish tezligini oshirish va ulardan foydalanish samaradorligini yaxshilash uchun zamonaviy logistika tizimlarini joriy etish kerak. Beshinchidan, korxonaning debitorlik va kreditorlik qarzlarini boshqarishning innovatsion usullarini qo'llash talab etiladi. Ushbu chora-tadbirlarning kompleks ravishda amalga oshirilishi davlat unitar korxonalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash, ularning raqobatbardoshligini oshirish va pirovard natijada iqtisodiy samaradorligini yuksaltirishga xizmat qiladi.

XULOSA

Tadqiqotimizda korxonaning moliyaviy barqarorligini ta'minlashda aylanma mablag'larning rolini oshirish yo'nalishlari belgilandi. Bunda korxonaning o'z aylanma mablag'lari bilan ta'minlanganlik darajasini oshirish, tashqi moliyalashtirish manbalaridan oqilona foydalanish, moliyaviy risklarni minimallashtirish masalalari chuqur o'rganildi va tegishli xulosalar shakllantirildi.

Ta'lim muassasalarini ta'minot tizimida aylanma mablag'lardan foydalanish samaradorligini oshirishning konseptual modeli ishlab chiqildi. Ushbu model korxonaning asosiy faoliyat yo'nalishlarini hisobga olgan holda, aylanma mablag'larni optimal taqsimlash va ulardan maqsadli foydalanishni ta'minlash imkonini beradi.

Korxonaning aylanma mablag'larini boshqarish tizimini takomillashtirishning ustuvor yo'nalishlari aniqlandi. Bu yo'nalishlar qatoriga aylanma mablag'larni boshqarishning me'yoriy-huquqiy bazasini takomillashtirish, zamonaviy boshqaruv usullarini joriy etish, xodimlarning malakasini oshirish, moddiy-texnik bazani modernizatsiya qilish va raqamli texnologiyalardan keng foydalanish masalalari kiradi.

Aylanma mablag'lardan foydalanish samaradorligini baholashning kompleks ko'rsatkichlar tizimi ishlab chiqildi. Ushbu tizim korxona faoliyatining barcha jihatlarini qamrab oladi va aylanma mablag'lardan foydalanish holatini ob'ektiv baholash imkonini beradi.

Korxonaning aylanma mablag'larini boshqarish tizimini takomillashtirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi taklif etildi. Mazkur mexanizm korxonaning barcha bo'linmalari faoliyatini muvofiqlashtirish va aylanma mablag'lardan samarali foydalanishni ta'minlashga qaratilgan.

Tadqiqot natijalarining ilmiy ahamiyati shundaki, ular korxonalarda aylanma mablag'larni boshqarish nazariyasi va amaliyotini boyitishga xizmat qiladi. Amaliy ahamiyati esa ishlab chiqilgan tavsiya va takliflarning korxona faoliyati samaradorligini oshirishga yo'naltirilganligida namoyon bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Vahobov A.V. (2023) Korxonalarda aylanma mablag'larni boshqarishning zamonaviy konsepsiyalari. Toshkent: Iqtisod-Moliya.
2. Xolmirzayev A.X. va boshq. (2022) Aylanma mablag'larni moliyalashtirish manbalari. Moliya jurnali, 5(45), 23-35.
3. Kovalev V.V. (2021) Smart Working Capital: цифровая трансформация управления оборотными средствами. Москва: Проспект.
4. Smith J., Johnson B. (2024) Blockchain Technology in Working Capital Management. Journal of Finance and Economics, 12(2), 78-92.¹¹
5. Williams R. (2023) Working Capital Management in Educational Institutions. Educational Management Review, 15(4), 112-125.
6. Anderson P. et al. (2022) Just-in-Time Implementation in Public Sector. Operations Management Journal, 8(3), 67-82.
7. Азизова, М. И., & Мустафакулов, У. У. (2022). СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОРГАНИЗАЦИЯХ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(6), 226-232.
8. Ungboyevich, M. O. K. (2024). APPLICATION OF DIGITAL PLATFORMS IN THE STATISTICAL SYSTEM BASED ON INTERNATIONAL EXPERIENCE. *European Journal of Economics, Finance and Business Development*, 2(7), 16-23.
9. Ungboyevich, M. O. K. (2024). APPLICATION OF DIGITAL PLATFORMS IN THE STATISTICAL SYSTEM BASED ON INTERNATIONAL EXPERIENCE. *European Journal of Economics, Finance and Business Development*, 2(7), 16-23.